

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICA

ANY XI.

REUS, DIJOUS 3 D'AGOST DE 1916

Núm. 175

GRAN HOTEL DE LONDRES

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb teléfon urbà i interurbà :: Habitacions amb banys, dutxes i teléfon :: Calefacció central

Casa Pujol

Monterols, 37.-Reus **SASTRERIA** Major, 60.-Lleida

Casa especial en la mida

Trajos confeccionats a l'última moda

per a SENYORS, des de **10 pessetes.**

Trajos confeccionats per a NOIS, des de **3 pessetes.**

Gran novetat en **Bastons**

Sombreros de palla **GRAN MODA** a preus mai vistos

PREU FIXO

EN EL SEGON ANIVERSARI

Qué costa la guerra

En el segon aniversari de la gran lluita que trontolla el món, que esclaija les ànimes, volem escriure unes xifres de lo que costa la guerra. Elles dirán com s'arruïnen els pobles, com al venir la pau es plantejarán en les nacions en lluita problemes econòmics que no's veu pas com han de resoldre's si no és sacrificant el capital, que esdevindrà un servidor dels Estats. El socialisme militant, el sindicalisme, ha rebut amb la guerra—que no ha sabut evitar, per que el patriotisme no és paraula vana i l'instint de conservació domina sobre totes les idees—un cop terrible, però per la força dels fets, per que no hi haurà cap més camí viable, esclatarà victoriós el socialisme de l'Estat, engolint el capital per mitjà d'impostos i arbitris, que es repartirà entre el treball, dominador i àrbitre del món. S'encarirà el treball, s'encarirà la vida: cada tresor d'Estat serà un inmens xuclador...

El 31 de juny havia costat la guerra, en diner, pessetes:

249.071.000,000

que es reparteixen en la següent forma:

Anglaterra 60.357.500,000

Estats aliats

Rússia. 51.190.500.000

França. 38.095.000.000

Itàlia. 10.666.500.000

Bèlgica. 1.916.500.000

Sèrvia. 1.333.000.000

Total. 163.559.000.000

Estats centrals

Alemanya. 55.476.500.000

Austria-Hongria. 27.321.500.000

Turquia. 2.000.000.000

Bulgària. 714.000.000

Total. 85.512.000.000

Aquests 249.071 mil·lions costen de interessos, al 5 per 100: 12.453.550 pessetes a l'any, de les quals corresponen als aliats 8.177.950 pessetes i als estats centrals 4.275.600.

Davant d'aquestes xifres aterradors per l'economia dels Estats bel·ligerants—que la duració de la guerra pot augmentar en 100 mil mil·lions, o més,—es preparen uns i altres i formen grans lligues econòmiques per a forçar la producció i el comerç i privar que el diner surti del respectiu grup, arreplegant, de passada, tot el que es pugui dels neutrals.

¿I que hem de fer els Estats neutrals per que aquest xuclador dels tresors dels bel·ligerants no se'ns esmeni? Un gran diari proposa una Lliga econòmica dels Estats neutrals que a Suïssa, Dinamarca i Noruega té ja molts partidaris. Més necessària es farà aquesta si «les llistes negres» van estenent-se. Del problema els Estats Units ne tenen la clau.

Les ruïnes de les poblacions causades per la guerra; la destrucció d'obres públiques, de boscos, de material de tota mena; el treball perdut i els vaixells enfonsats, doblen encara la quantitat gastada. I damunt de tot això, déu mil·lions d'homes morts o inútils...

Quina complicació de problemes, quin treball el de la reconstitució! Quin avenir el de les generacions que hem pressenciat la gran desgracia!

V. Y. Z.

ASPECTE JURÍDIC DEL CATALANISME

(ACABAMENT)

Desde los trabajos preparatorios del Código civil se ha reconocido la «nacionalidad jurídica» de Cataluña. Verdad que no de ella sola, porque al cabo se ha reconocida la subsistencia de todo el «derecho foral».

Peró Aragón y Baleares, al aceptar la fórmula del artículo 13, han renunciado a toda autonomía legislativa. Las demás regiones, al no aceptarla, se han reservado sobre este particular, que quedó, por lo mismo, en entredicho.

Navarra y las provincias vascongadas conservan un resto de autonomía en lo económico, y no han creído llegada la hora de plantear el problema de su nacionalismo jurídico, que va implícito en la conservación del derecho foral «en toda su integridad».

Por de pronto, con esta fórmula fracasó definitivamente la fórmula de uniformidad jurídica contenida en la Constitución doceañista.

Però pensemos bien en lo que significó la reivindicación de «su propio derecho» por las regiones que han logrado conservarlo. ¿Dieron ellas la batalla para el solo efecto de que se les tolerase continuar regíendose por preceptos arcaicos, algunas veces absurdos, muchas ridículos, que se contienen en todas las fuentes del derecho foral? Ahí está Aragón condenando a gritos, por ejemplo, los excesos de su principio de troncalidad en la sucesión intestada. Ahí está Cataluña abandonando a las prácticas de su población rural y montañesa infinidad de instituciones de «su derecho», que ya no caben en las maneras de vivir de las populosas urbes. No era eso ciertamente lo que reivindicaban las regiones en los trabajos preparatorios del Código civil. Era el reconocimiento de la propia nacionalidad jurídica. Era el no quedar sometidas, sin su directa sanción, a lo que se legisase para las regiones centrales en Madrid. Y entre que se les impusiera este derecho «nuevo», en que ellas no habían puesto el sello de su propia personalidad, o conservar el arcaico y anacrónico de sus viejas compilaciones, prefirieron esto último, no por horror al progreso que aquél significase, sino por no renunciar expresamente a lo que significaba y va implícito en aquella conservación: la autonomía legislativa, que es la gran reivindicación latente en toda esa historia, de otro modo inexplicable.

¿Qué resta tras esto? Unas regiones, como Aragón y Baleares, que al aceptar la fórmula del artículo 13 se conforman con su calidad de «regiones»—en ese concepto administrativo francés tan extraño al genio británico, como demostró Dicey—y que están dispuestas a admitir la lenta asimilación que se va operando por obra de la jurispru-

dencia del Tribunal Supremo y de la Dirección de los Registros. Otras como Navarra y Vizcaya, que, aceptando, como es forzoso, esta misma lenta asimilación, se callan, por ahora, en cuanto al problema latente en su derecho foral. Y otra, por último, Cataluña, que lleva la lógica de aquel proceso histórico a sus naturales consecuencias, que quiere un «derecho vivo», vibrante, evolutivo, y no un «derecho muerto», como el que se ha afectado «concedérsele», y que, en su consecuencia, plantea el problema político que late en toda la reivindicación de su derecho foral.

Esto significa, o yo no sé por donde ando, la necesidad de un Parlamento catalán, que, por lo menos, entienda en la renovación «autónoma» de su derecho propio. Cataluña entiende, y hace bien, que la jurisprudencia del Supremo no es el órgano adecuado y oportuno de esa renovación, porque, aparte de la confusión que esto implica en las funciones de los poderes públicos, es preciso un organismo autónomo para encarnar una función, no sólo autónoma también, sino generadora de energías sociales adaptadas al genio de una nacionalidad. En fin, que al reivindicar su derecho foral no entendieran las regiones—por lo menos las que sienten el latido de la propia nacionalidad—aceptar esa asimilación gradual por obra de la jurisprudencia, como forma de ir modernizando su propio derecho, pues para eso era lo más sencillo someterse desde luego al Código; sino «por sí mismas», en la dirección u orientación de sus tradiciones o de sus ideales económicos, habrían de laborar, con absoluta independencia de los poderes del Estado Central, el derecho integral y contemporáneo que hubiese de regir su vida.

Lo que sucedió recientemente con las oposiciones a notarias (cortando así el hilo del discurso, porque necesario terminar) da una idea de la pobre manera con que se acogen en Madrid las reivindicaciones de Cataluña, cuando la fuerza política las impone, y del arraigo del sistema uniformista napoleónico de la Administración pública en la mentalidad de nuestros gobernantes.

Para «complacer» a Cataluña (todas las concesiones que se hacen en Madrid son a título de «complacencia»; aquí no se conoce otra motivación), se deroga vergonzosamente un decreto de centralización de oposiciones que representaba la constante aspiración de todo el país, y sobre todo de los aspirantes a ingreso y ascenso en esa carrera, hoy convertidos en «viajantes» a través de quince capitales de Colegio, para quedar sin plaza con el número dos, mientras el 100 la obtiene en las demás oposiciones. Pues todo eso obedece a no saber los gobiernos

—obsesionados por aquel uniformismo— como era posible, mediante la oportuna y merecida autonomía del Colegio notarial de Cataluña (que yo señalé en su día como solución), dar a ésta lo que reclamaba y le correspondía, su puesta la significación y tradición especial de su Notariado, sin necesidad de incurrir en la vergonzosa y humillante abdicación que significó la derogación del decreto de centralización de oposiciones, uno de los poco oportunos y bien orientados que se dictaron desde que manos pecadoras andan «reformando» en esta carrera desdichada... como tal carrera.

Hipólito González Rebollar.»

Catalunya i Valencia

Els Jocs Florals de Valencia

Ovacions a Catalunya

Es celebrà a Valencia la festa dels Jocs Florals amb un èxit grandios, extraordinari.

La Flor Natural la obtingué el poeta Puig Esbert, jove valencià, resident a Barcelona. Va proclamar Regina de la Festa a la gentil i bellíssima senyoreta Rafela Louise Llaudes.

Els altres premis foren adjudicats als senyors Cebrián, Caballero, Fra Fullana, Mistfeles, Bonet, etc.

Al disposar-se a parlar el mantenedor don Joan Ventosa Calvell, diputat nacionalista per Santa Coloma de Farnés, ressonà per la sala una afectuosa ovació.

Començà declarant que sentia torbació perquè no entonava la seva modesta personalitat, que sols s'havíà dedicat a estudis de Dret i d'Economia, en una festa tan genuïna, tan literària com aquella, i comprenia i escusava el seu nomenament per parlar en aquella festa tan solemniàl, per ser un dels representants parlamentaris de Catalunya, regió germana de Valencia.

El senyor Ventosa, amb aquella fluïdesa de llenguatge i amb unes formes paragrafades va fer un admirable estudi del regionalisme, nascut d'una festa com la que estaven celebrant, els Jocs Florals de Barcelona, que ha estat sempre més animada per l'esperit de Patria que de Literatura.

Va estar brillant i eloqüentíssim quan exaltà l'amor a la llengua nadiua i excità a tots a defensar-la perquè si desaparegudes hauríem perdut el principal vehícol de la nostra esperitualitat.

Digué que l'importància d'una llengua no's mideix per l'ària de la terra on és parlada, sinó per la intensitat i l'amor amb que és parlada.

A l'efecte recordà que malgrat la poca extensió de la nació noruega, el teatre d'Ibsen ha recorregut triomfal-

ment tot el món civilitzat; les obres del gran Mistral, el patriarca de la Provença, qual llengua sols és parlada per la regió mediterrània de França, són admirables i estimades arreu; dedicà un gran elogi a en Llorente, que tan genialment ha fet resorgir l'ànima valenciana i per coronar el resorgiment de la nostra comuna llengua va cantar les glòries del gran poeta nacional Jacinto Verdagner, admirat i aplaudit universalment.

Al descriure les nacionalitats que integren la península ibèrica, i al pregonitzar llur federació constituint un poderós estat que pesi en el concert mundial, fou interromput algunes vegades amb entusiàstics aplaudiments.

Va demanar als valencians que coadjuvin a la patriòtica empresa d'agermanar Catalunya i València, per a vivificar, per a millor orientar a Espanya.

Aquestes paraules de l'orador foren ofegades per frenètiques aclamacions a Catalunya, València i a en Ventosa.

Va tenir moments de gran inspiració quan, dirigint-se al bellíssim estol de dones valencianes que assistien a la festa, els va demanar que signessin elles les més corals inspiradores de l'amor a la llengua maternal, les vestals conselviadores del foc sagrat de la pàtria nadiua.

L'entusiasme que provocà fou emocionant; les aclamacions i els aplaudiments duraren llarga estona.

Al sortir del Teatre Principal l'eloqüent diputat català senyor Ventosa, és acompanyat amb aplaudiments, aclamacions i visques en tot el trajecte fins a l'Alameda, on està instal·lada la fira.

En el pabelló d'Agricultura el senyor Ventosa fou obsequiat, i al sortir-ne es reproduí la ovació amb visques a Catalunya, a l'autonomia de les regions i a l'orientació catalanista.

DEL CONGRÉS TIPOGRÀFIC

Nova orientació sindical

Amb el reglament aprovat en el Congrés que acaba de celebrar-se a Bilbao, els tipògrafs han donat a la seva Federació nacional una nova organització. Si gustessim de les frases fetes diríem que la Federació Tipogràfica Espanyola ha trencat els vells mollos sindicals; perquè, certament, la implantació de la base múltiple en l'organisme federal dels obrers de la Impremta va a produir en l'organització de la classe treballadora de nostre país una verdadera revolució.

Les cartes i telegrams que infinitat de societats obreres han enviat saludant als congressistes i fent vots per que l'acert presidís llurs decisions, són mostra palesa de l'interès que despertà entre'l proletariats espanyol la transformació que ha realitzat en sa organització la Federació de tipògrafs.

Si, com és de creure, aquest assaig de base múltiple i centralització dona els resultats que'ls seus iniciadors es prometen, dintre pocs anys serà adoptada per totes les Federacions obreres aquesta forma d'organització.

La experiència—una experiència de més de mig segle—ha demostrat que no basta el nexa de l'idealisme per a unir als obrers en la societat de resistència; és necessari que com més; se fa precís que'l treballador trobi en l'organització certes ventatges econòmiques que'l posin a salvo de les contingències de la vida. Els idealismes, per nobles i enlairats que siguin, no logren fer oblidar la realitat de la vida, sempre envolcallada de negrors per als desheredats.

Per altra part, trist és confesar-ho,

l'egoisme és un propulsor importantíssim en tots els ordres de la activitat humana. Hi ha un sens número de treballadors que estan en les societats de resistència per les ventatges materials que'ls proporciona la organització. An aquests no'ls inspira, per de prompte, cap idealitat; però amb el transcurs del temps, a força de sentir parlar als enamoriats d'una organització superior de l'actual règim, acaben per sentir-se també devots fervents de l'ideal reivindicador que informa l'associació obrera i es transformen en actius propagadors de la mateixa.

La Federació Tipogràfica, que ha compulsat aquesta realitat, se proposa atreure a son sí, mitjantçant indemnitzacions—que anirà millorant—per a totes les peripecies de la vida del'obrer, a tots aquells companys fins avui indiferents i apartats de l'organització.

I és indubtable que lo que no ha pogut aconseguir la bondat d'un ideal ho lograrà l'egoisme...

M. B.

Nepotisme possibilista

Sempre ha estat el nepotisme l'aglutinant del possibilisme. Amb ell creem una força que no radicava en l'opinió sino en els interessos creats; sacrificant a les conveniències particulars de la seva clientela política, les necessitats i exigències de la urb. Així malmenaren al nostre poble, el desencaminaren, ofegant l'esperit cívic i tota noble ansia de renovació i millorament col·lectius.

Calgué aixecar una creuada per enderrocar el seu imperi, i el poble despertà de son insomni, mercès encara a la menaça imminent d'un terrible atentat a sos interessos. Mes ara que es troben en minoria els possibilistes; ara que seria hora de que ractifiquessin vells errors—hora aquesta de contrició i examen de consciència per a tots els partits residenciats del poder—, continuen manifestant-se des de l'oposició com son i han estat sempre. No'ls mou en l'aspecte més minse de la seva actuació, més que el punt de vista personalista, petit i rastrer.

No és la seva acció fiscalitzadora de la majoria, enlairada i noble; no'ls importa servir per damunt de tot els interessos del poble; per ells és primer i quasi podriem dir únic, l'interès de partit, l'interès de clientela. No'ls veureu mai empenyats en campanyes quin objectiu sigui el bé de la ciutat, si no es per contra-cop ferir a l'adversari, debilitant pel descrèdit o la malidiciència pública la seva força i arrelament en l'opinió. En lo que ells s'empenyen, en lo que ells posen veritablement a contribució tots els medis i recursos, arribant fins a l'obstrucció, és en lo que atany a interessos personals de qualque amic o correligionari, enfront dels col·lectius, amb merma de l'hisenda comunal i dels prestis i sobirania de l'Ajuntament.

Bon exemple n'és de lo que venim dient, lo ocorregut amb el dictamen de la Comissió de Foment negant un permís d'obres a realitzar en la fassana d'una casa que està fora de la línia fixada pel plànol oficial de la urb.

El dictamen al·ludit és exactament igual a altres dictamens emesos per anteriors Comissions de Foment denegant també semblants permisos per a obrar fassanes de cases que estan fora de línia; dictamens, aquests últims, que s'aprovaren amb el vot inclussiu dels regidors possibilistes, el Sr. Barberá entre ells. Però ara es tractava d'un amic; era l'interessat un proparent del citat regidor, i no era cosa de

que hagués de passar aquell ciutadà per lo que passen els demés; havia de ésser una excepció, segons la lògica i la moral possibilistes; com ho havien estat altres favorecuts i protegits seus, durant son imperi; encara que en surtís perjudicat el bon nom i decor del Municipi i l'aspecte de la ciutat, condeixat nat per aqueix procediment, a un conjunt de línies propi d'un aduar marroquí, més no d'una ciutat europea. Per xó i únicament per xó, per motius d'amistat i parentesc, s'oposaren els possibilistes a la aprovació de l'esmentat dictamen de Foment; sols una veu isolada entre les minories, es deixà sentir a favor del mateix; fou la del senyor Roig, qui defensà el dictamen i aplaudí i alentà a la Comissió i a son president en particular, el senyor Simó, a seguir per el camí emprés en pro del millorament estètic de la urb. Mes «Las Circunstancias» an aquest regidor li feu des del primer moment el buit omitint el seu nom en la ressenya de la sessió, i en els comentaris que ha fet es critica acerbament allo mateix que aplaudí el senyor Roig.

Nosaltres creiem que entre el senyor Roig i el senyor Barberá l'elecció no és dubtosa; majorment tinguda consideració de que al primer no'l movien punts de vista personals en l'assumppte que es debatia. Així és que son apoi i adhesió és doblement estimable.

No ho deuen entendre així els possibilistes, quan ni sisquera es feren ressó de la seva opinió; quan en forma tan poc delicada li feren el buit. Sempre s'ha fet una selecció a l'inversa en les files del possibilisme, entre sos homes representatius; sempre s'han imposat els menys solvents i els menys cultes, i això ha estat en part la causa de la seva ruina. No és aquest, assumppte que ens interessi, però hó és consignar-ho per a descobrir el secret de certes actituds dels regidors, entre ells el senyor Roig, que no acudiren a la sessió última de l'Ajuntament, en que's votà el dictamen en qüestió. Els hi devia prohibir el Comité, observant-los-hi que la política possibilista sempre ha estat un *do ut des*, una *toma y daca*, sots la fórmula: avui per mi i demà per tu.

Així ara es pot explaiar el senyor Pallejá, diguent tonteries de les seves, com la tan garrafal de «la jurisprudència sentada per dos arquitectes». Com si's tractés d'una sentència del Tribunal Suprem! No, senyor Pallejá; no sigui tant llonsa i no fassi xistos amb el títol acadèmic de ningú, que no li està bé aixó a un *joven maestro* per la Normal d'Osca, que encara talla carn i en tallarà tota la vida per que no té capacitat per a més.

No està tampoc en lo cert el senyor Pallejá, ni en lo just a l'afirmar que «votó la majoria un dictamen negando a un ciudadano lo que había autorizado a otro, sin intervención del Ayuntamiento, el alcalde i el presidente de Fomento». ¿A quina autorització se refereix el senyor Pallejá? ¿Es que es tracta d'efectuar obres de consolidació i reforç de la fassana d'alguna casa que està fora de línia com la del senyor Iglesias?

No podrà provar-ho aixó el senyor Pallejá, fora de que l'arquitecte s'hagués equivocat o hagués sorprés la bona fé de la Comissió—cosa que estem molt lluny de sospitar—, ja que en la paraula del citat facultatiu fia la Comissió per autoritzar o deixar d'autoritzar obres. Diem que la Comissió fia en la paraula del senyor arquitecte per que sempre li consulta si les cases on se projecta fer obres, están o no en la línia prefixada en el plànol general de la població i és un extrem aquest que'l senyor arquitecte el fa constar sempre en sos informes.

¿Ho té entés el senyor Pallejá?

Doncs vagi en cuidado, pel compte que li té, a no posar foc en la asa propia tractant de portar-ne en la dels altres, que hi ha pilotes que reboten en la cara de qui les llença, sobre tot si s'és tant inexpert, atrabiliari i büt-xara com el senyor Pallejá, aprenent etern de la política, tant lleuger i ignorant com el dia que s'hi posà; ocorreguent-li en la política com en la carrera del magisteri, que a pesar d'ella encara no coneix la gramàtica ni per les cobertes.

Secció Oficial

Centre de Lectura

Secció d'Estudis Socials

Se convoca als que están inscrits per a formar part del Grupo que, iniciat per aquesta Secció, ha d'anar a engroixir la Quinta de la Salut «La Alianza», de Barcelona, a una reunió que se celebrarà en el local seccional el diumenge, dia 6, a les 11 del matí, amb el fi de constituir dit Grupo i demanar seguidament l'ingrés a la expresada Quinta.

—Reus 1 d'agost de 1916.—Per la J. S.—El secretari, Marcial Badía.

Informació

Escola de Viticultura i Enologia de Reus

Observacions Meteorològiques

DEL DIA D'AHIR

	A les 9	A les 15	
Baròmetre corretgit a 0°.	755.5	755.1	
Termòmetre	Sol	39.8	
	Ombra	33.5	
MÍNIMA	Sol	20.5	
	Ombra	20.5	
PSICRÒMETRE	Termòmetre sec.	29.7	29.2
	Idem humit.	22.2	21.4
Humitat relativa de l'aire.	51.5	49.8	
Tensió del vapor acuos.	16.1	15.1	
ANEMÒMETRE	Direcció del vent.	S	S
	Velocitat del vent.	109	59
Pluviòmetre			
Evaporimetre	3.7	4.0	
Estat del cel	Ras	Ras	

Hem tingut el gust d'encaixar amb nostre corresponal a Capsanes, el volgut company Ramón Sedó Borrell, qui ha passat unes hores entre nosaltres.

Per manca de majoria ahir l'Ajuntament no pogué celebrar sessió de primera convocatoria.

Ha mort el senyor jefe director de la presó preventiva del partit, d'aquesta ciutat, don Jaume Guin Segura, càrrec que desempenyava des del mes de novembre de 1910.

L'acte de l'enterro que tingué lloc ahir a la tarda se vegé molt concorregut, prova de les nombroses simpaties que s'havia sapigut captar en nostra ciutat.

Fem avinent nostre més sentit condol a la seva viuda, fills i demés familia.

La companyia còmic-dramàtica que dirigeix don Pascasi Mas, està assatjant la divertida comedia den Ramos Carrión «El noveno mandamiento», quina obra representarà en el teatre de la societat «La Palma» la nit del proper diumenge.

Escriuen de la Secuita que les proves realitzades de l'enllumenat públic per energia eléctrica, suministrada per la fàbrica que'l diputat provincial ha instal·lat en el riu Gaiá, prop de Cat-

llar, han donat un excel·lent resultat. Dita fàbrica té la contracta d'enllumenat de diferents pobles d'aquella rodalia entre ells Catllar, Vilabella, Nulles i Argilaga, en els quals té feta ja l'instal·lació.

A l'edat de 29 anys ha baixat a la tomba la simpática senyoreta Teresa Homs Florentí, l'enterro de la qual se vegé concorregudíssim.

Al donar el pésam a la seva familia no podem per menys que testimoniar al cunyat de la difunta, nostre volgut amic en Pere Borrás, la part que prenem en el seu condol.

Ha quedat oberta al servei públic l'Estació telefónica de Mollerusa. La tarifa per a conferències des d'aquesta Estació és la següent:

Usual de tres minuts diaris, pessetes 1'25 Mensual especial premsa, 15 minuts diaris, ptes. 67'50. Usual abono tres minuts diaris, ptes. 351.

Ahir a la matinada es ficà foc en una gran extensió de bosc situat en una montanya del terme d'Almóster.

Des de nostra ciutat se divisaven les grans flamarades.

Pel rector de l'Universitat han sigut firmats els títols de batxiller a favor de don Josep Abelló Pascual i don Joan Ferré Gual, alumnes de l'Institut general i tècnic de Reus.

Xorisso marca EL LEON

Fabricats exclusivament amb carns de tocino escullides i fresques

De vendà:

Joaquim Fargas, carrer Monterols.

S'han rebut en aquesta redacció els quaderns 51 i 52 de la notabilíssima i popular obra «Episodios de la Guerra Europea», que publica la casa editorial d'Albert Martín, de Barcelona, i la que està obtenint, com no podia menys de succeir tenint en compte la palpitant actualitat de la mateixa i serietat de la casa editora, un éxit franc i falaguer.

Vintiquatre pàgines de text profusament il·lustrat componen el quadern 51, i setze i una làmina el 52, describint-se en ambdós, episodis, detalls, relats i anècdotes de la grandiosa batalla del Marne i determinants de la gran victòria obtinguda per les armes franceses i angleses. Representa la làmina que acompanya el quadern 52, tropes franceses posant en disposició de maniobrar un dirigible.

Recomanem l'adquisició d'aquesta obra a nostres lectors amb la seguretat de que, tant per la modicetat del seu preu (25 céntims quadern) com per sa magnífica presentació, agrairán nostra recomanació.

De venda en les llibreries, centres de subscripcions i a càrrec de l'editor don Albert Martín, Consell de Cent, 140, Barcelona.

Durant l'última setmana la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis ha ingressat per imposicions la cantitat de 627.413 pessetes i ha pagat per reintegres d'estalvi i per plaços mensuals de peusió 397.741 pessetes, havent obert 317 llibretes noves.

Avui hi haurà sessions de cine al Teatre Fortuny i Sala Reus.

Se cediran barato una màquina de moldre ametlles i altres utensilis concernents al ram de la pasteleria.—Per a informes dirigir-se en aquesta impremta.

SENSE aquesta marca

l'aparell **NO** és un «Gramófon»
: : Catàlegs gratis : :

Companyia del Gramófon

SOCIETAT ANÓNIMA ESPANYOLA

Éxit colosal dels célebres artistes

Titta Ruffo i Caruso

en discs marca Gramófono

De venda: **R. Perpiñá.**

Májor, 22. — REUS. — Despàtx: 24, pral.

— DIPOSIT DE RELLOTGERIA.—RELOTGES DE BUTXACA I DESPERTADORS DES DE 2'90 PESSETES —

Fa falta Dependent i Aprenent

per a un comerç de Merceria i Novetats

d'aquesta. Informaran en aquesta impremta.

Preservar-se de malalties infeccioses es segur prenent el **VICHY PRATS**

de Caldes de Malavella, similar al Vichy Francés i indiscutiblement igual al Vichy Catalá, indispensable per a les enfermetats de l'estómac.

DIPOSIT: Plaça de Catalunya (abans Teatre) núm. 7 REUS
Comestibles i colonials de R. Marimón

El **Dr. A. TORT NICOLAU**, especialista en parts i enfermetats de les dones, ex-quefe clínic de la Maternitat i Col·legi de la Pau, de Madrid,

HA TRASLLADAT

el seu consultori al carrer de Sant Joan núm. 2, primer, damunt del Cafè d'Espanya.

Consulta de 10 a 12 i de 3 a 5.
Teléfon número 78

AVIS L'antiga i acreditada Lampisteria de Manuel Bielza, establerta des de l'any 1854 a l'arraval de Santa Agna, número 20, anuncia a sa numerosa clientela i al públic en general, que s'ha traslladat a l'arraval alta de Jesús, 41, oferint-los-li els seus serveis amb esmer i puntualitat.

Espectacles

Teatre Fortuny

Grans sessions de cine per a avui. Teacer i quart episodis de la pel·lícula «El Misterio del Millón de Dollars».

Preus i hores de costum.

Sala Reus

Grans sessions de cine per a avui. Splèndid programa.

Preus i hores de costum.

Moviment del port de Tarragona

Datos facilitats per l'Agencia Fabregas

Anunci de sortides de vaixells

Dia 3.—«Cabo Toriñana» per a la costa; consignatari, Peres.

Dia 3.—«Velázquez» per a Londres; consignatari, Mac-Andrews.

Dia 4.—«Cabo S. Martín» per a Cetta i Marsella; consignatari, Peres.

Dia 4.—«Florinda» per a Liverpool; consignatari, Mac-Andrews.

Dia 6.—«A. Cole» per a Génova; consignatari, Musolas.

Dia 6.—«Tiber» per a Dinamarca; consignatari, Ferrer.

Dia 10.—«Santiago» per a Noruega; consignatari, Boada.

Dia 10.—«Riviera» per a ribera d'Italia; consignatari, Benigno.

Dia 10.—«Manuel Espaliu» per a Cetta i Miza; consignatari, Fabregas.

Dia 25/30.—«Iberia» per a Suecia; consignatari, Boada.

Nou Consultori de Medicina i Cirurgia

Dr. Josep Rebullida Pedret

EX ALUMNE INTERN DEL Dr. CAJAL

Especialitat en enfermetats del noi i de la dona

Alumne de les clíniques dels Drs. Gishausen, de Munich, i Pfaundier

OPERACIONS. — Hores de consulta: de 10 a 12 del matí i de 3 a 5 de la tarda

Hotel París. — REUS

Ferrocarrils

Servei de trens que regeix des de 1 de juliol de 1915

DE REUS A BARCELONA

Surt 5'03	per Vilanova; arriba 8'48 m
» 7'25	» Vilafranca; » 9'38 e
» 8'49	» » » 13'27 m
» 14'13	» » » 17'42 c
» 17'16	» Vilanova » 21'44 o
» » Vilafranca » 20'37	
» 21'25	» » » 23'28 r

DE BARCELONA A REUS

Surt 5'26	(trasb. Roda); arriba 9'23 m
» 8'33	» » » 10'36 r
» 9'20	» » » 12'47 c
» 13'00	» » » 16'15 o
» 15'23	» » » 19'24 m
» 19'49	» » » 21'53 e

DE REUS A TARRAGONA

Surt 7'38	arriba 8'11 m
» 9'56	» » » 10'30 m
» 12'54	» » » 13'24
» 14'30	» » » 15' m
» 18'8	» » » 18'35 c
» 20'50	» » » 21'34 m

DE TARRAGONA A REUS

Surt 7'35	arriba 8'10 c
» 9'10	» » » 9'50
» 12'17	» » » 12'45 m
» 16'36	» » » 17'14 m
» 19'25	» » » 20'03 m

DE REUS A FALSET I MORA

Surt 7'17	surt 9'29	arriba 10'37 m
» 10'41	» 11'19	» 11'44 r
» 13'17	» 14'24	» 14'58 c
» 16'30	» 18'57	» 19'47 m
» 19'49	» 21'11	» 21'47 m
» 22'01	» » »	» 23'5 e

DE MORA I FALSET A REUS

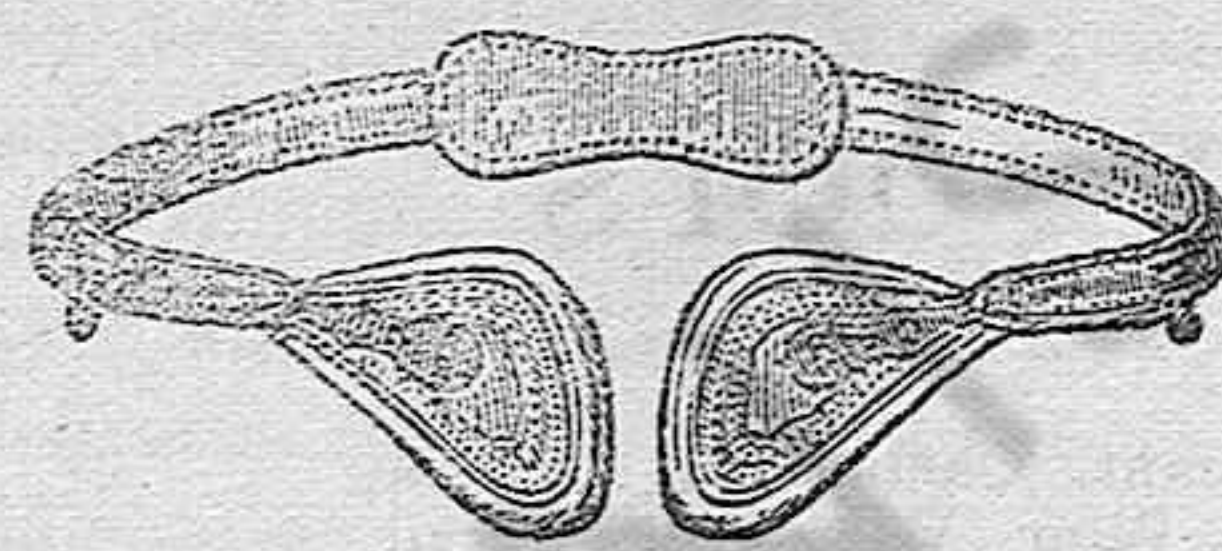
Surt 6'13	arriba 7'17 e
» 6'30	surt 7'42 » 8'39 m
» 7'01	» 8'43 » 10'19 m
» 12'17	» 13'11 » 14'03 e
» 17'27	» 19'12 » 20'59 m
» 20'14	» 20'48 » 21'20 r

DE REUS A LLEIDA

Surt 8'22	arriba 11'22 c
» 13'35	» » » 20'5 m
» 17'59	» » » 22'13 m
» 20'30	» » » 0'22 m

DE LLEIDA A REUS

Surt 5'30	arriba 9'46 m
» 8'29	» » » 12'29 m
» 11'56	» » » 20'17
» 15	» » » 17'58 c

AVIS

Als trencats i al públic en general

No hauria de permetre's el cinisme de certs intrusos xarlatans i mercaders d'ofici, que amb el major descaro i frases deslumbrants, anuncien la curació radical de les hernies, sense conèixer sisquera en que consisteix aital dolencia, i sense comptar amb cap títol que justifiqui la seva aptitud.

Molts són els que venen braguers, pocs molt pocs els que saben col·locar-los, raríssims els que coneixen que és una hernia.

JOSEP PUJOL CIRURGIA

Especialista en la curació de les hernies (trencats) amb 28 anys de pràctica entre la casa Clausolles, de Barcelona i mon establiment de Reus

Braguers de totes classes, lo més pràctic i modern per a la curació o contenció de les hernies per cròniques i rebels que siguin, des de 3 pessetes a 125.

Faixes hipogàstriques o ventrals, tirants omoplàtics.

Gran assortit en lentes i gafes per a miopes i vista cansada

Binocles teatre i campanya i tot lo concernent al ram d'òptica, cirurgia i ortopedia.

NOTA.—No equivocar aquest antic i acreditat establiment LA CREU ROJA, dirigit per persona competent i amb títol professional, amb altre d'igual article que hi ha en el mateix carrer, que amb el fi de despistar a la meua clientela i per a millor aprofitar-se del crèdit que gosa casa meua, s'ha establert prop de la mateixa.

«La Cruz Roja»

CASA FUNDADA EN 1896

Monterols, núm 16 NO EQUIVOCAR-SE al costat del fabricant de gorres don Isidro Pons

SOFRE

PRODUCTE ESPANYOL

Dit sofre ha sigut analitzat a l'Estació Enològica d'aquesta ciutat i segons dictamen facilitat de l'anàlisi practicat en dit establiment resulta que suscrit pel senyor director don Claudi Oliveras el dictamen és el següent: Donada la proporció de sofre pur que conté la mostra analitzada pot esser empleat sense inconvenient per a combatre l'Oidium del cep (malura vella).

En virtut de dit dictamen aquest sofre se ven al preu de 16 pessetes sac de 46 kilos, al Carrer de Rosic, núm. 8. — Reus

TIPOGRAFIA CATALANA.—LLOVERA, 23.

Institut de Bioteràpia i Laboratori Microbiològic Clínic

DEL

Doctor **A. FRIAS**

VACUNACIÓ CONTRA LA

RABIA

La vacunació deu començar abans d'haver transcorregut 10 dies després de la mossegada

Diagnòstic o revelació experimental de la rabia en els animals causants de les mossegades. Anàlisis bio-normals i patològics.—Arraval baix Jesús, 33. Reus

Comerç de Ferreteria i Quincalla

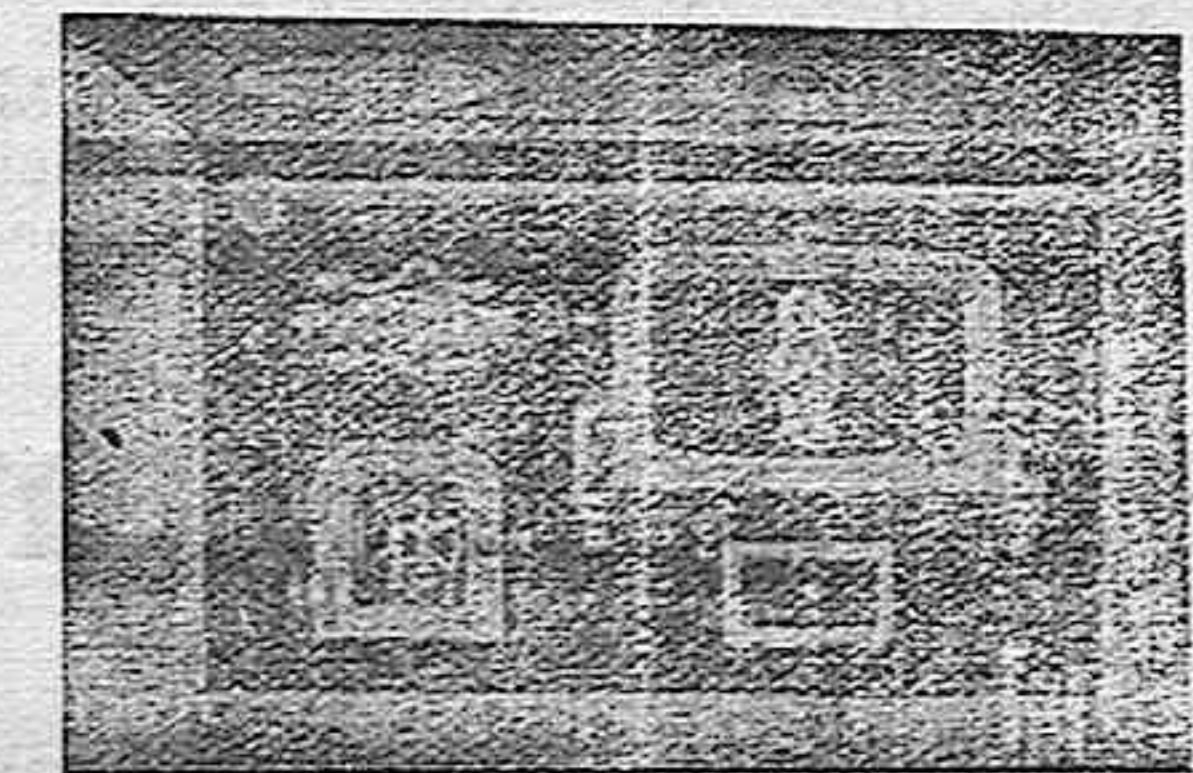
Material per a mines i obres públiques. — Especialitat en articles per a construcció d'edificis

RAMÓN SALVAT

ARRAVAL ALT DE JESÚS, 30. — Teléfon 220. — REUS

Cuines econòmiques

No compreu cuines sense ans fer-se càrrec de les ventatges que reuneixen les d'aquesta casa.

Totes les cuines, són assegurades i garantides de ínfim consum de combustible,

Assortit complet de tot lo concernent al ram de fumisteria

CARBÓ MINERAL AGLOMERAT

PER A CUINES ECONÒMIQUES I GALEFACCIÓ

30 per 100 més econòmic que'l Koc

COTISEM: Carbons asturians i regionals en grans quantitats.

ENCÀRRECS: Recs, 15, primer, 1.ª (Travessia Sant Joan). Teléfon 185.

SIDRAL «TEIXIDÓ»

NOM PATENTAT

PREMIAT AMB MEDALLA D'OR

¿Voleu apagar la sed?

¿Voleu menjar a gust?

¿Voleu digerir bé?

Preneu SIDRAL

ES REFRESCANT, APERITIU I DIGESTIU

Purifica l'aigua evitant infeccions.—Indispensable als estiuejants, viatjants, excursionistes i caçadors

A Reus, Se surteixen de nostre representant exclusiu D. GAJETA VIRGILI, plaça de Prim, núm. 3. Bar París i Bar Esquella.

NOTA.—Alguns expendadors serveixen al públic que demana SIDRAL altre granulat similar, explotant el bon nom que ha adquirit nostre producte. Per a evitar aquests abusos hem fet unes etiquetes de garantia que preguem al públic vegi si les tenen els aparells medidors, i als expendadors de la comarca.

EL CAS MÉS ENZILL DE TOS;

el refredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més ue afeccions transitories constitueixen un perill seriós i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

PASTILLES SERRA

compostes de balsàmics, antissèptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir promptes i satisfactoris resultats.

Calma la tos ràpidament, estava el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguit la fadiga que oprimia i dificultava la respiració.

Es venen a 2 rals caps.

Litinoïdes Serra

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a l'obtenció de

riquíssima aigua de taula

Exigiu sempre el nom Litinoïdes Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és lleghítima, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en caps de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes; UN PAQUET SOLT: 10 CENTIMS.

EL RECONSTITUENT MILLOR

és aquell que basant-se en teories científiques a més mesos universalment, proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofostorina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la materia gris; aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalscent de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'impotent.

FARMACIA SERRA, Arraval de Santa Agna, 80 - REUS

IBARRA i C. S. en C.-Sevilla

Línia regular de grans vapors

Tots els DIJOUS sortida fixa del port de TARRAGONA per a València, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cadiz (admetent carrega per a Ayamonte i Illa Cristina), Huelva, Sevilla, Vigo, Villagarcía-Carril, Corunya, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. -- Servei ràpid eventual per a Galicia i Nord d'Espanya, amb escales a València, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Corunya, Santander i Bilbao, empleant solament 14 dies en el viatge. -- S'expedeix coneixement directe per a Larca i Sant Esteve Pravia, amb trasbort al vapor Luarca núm. 3 i per a Danquerque als vapors de la Companyia Francesa «Denia i d'Anzino».

Viatges extraordinaris a Palma de Mallorca

Unic servei fixe i setmanal per a Cette i Marsella tots els divendres

PROXIMES SORTIDES

Per a la Costa d'Espanya

Agost	3	Vapor Cabo Toriñana
"	10	" " Nao
"	17	" " San Martín
"	24	" " Roca

Per a Cette i Marsella

Agost	4	Vapor Cabo San Martín
"	11	" " Roca
"	18	" " Quejo
"	25	" " Hiquer

NOVA LÁMPARA ESTRANGERA

Làmpara Nitrògen

Dispot 1/2 Watt

Gran potencia lluminica. -- Consum veritat.
Duració sens rival

Demaneu-la a tots els bons establiments d'Electricitat i a vostres electricistes.
Concessionari i dipositari per a Espanya i Portugal:

Plutarc Texidó. - Carme, 35. - Barcelona

Per a demandes, dirigir-se a la tenda de material elèctric,
CARME, 35. -- PROP DE LES RAMBLES

Representant a Reus:

JOSEP BALDRICH

Sant Elies, 2, 2.ºn, 1.ª

RELOTGERIA

— DE —

MELITÓN FREIXAS

PLAÇA DE PRIM, NÚM. 9

Preu fixe Preu fixe

Poso en coneixement de llur clientela i del públic en general que la Relotgeria Freixas, del carrer Major, núm. 15, s'ha traslladat a la Plassa de Prim, núm. 9, a la Relotgeria Rigalt, on l'ex-propietari queda com a operari de dit establiment.

En aquesta casa, essent propietari Melitón Freixas, hi trobaran totes les novetats en Joieria, Plateria, Relotgeria, Bissuteria, objectes propis per a regals i un immens assortit en Pintefes, Passadors, Diademes, Vanos de totes classes i de tots els gustos i varis articles de gran novetat.

Gran taller de reparacions en Joieria, Relotgeria i tot lo concernent an aquest ram.

PREU FIXE: PREU FIXE

Companyia Reusense de Tramvies

Servei de trens que regirà des del dia 10 de juliol de 1916

Sortides de Reus (Arraval Robuster)		Sortides de Salou	
Tren n.º 22 a les 5'15	Tren n.º 21 a les 6'5	" » 23 » 7'40	" » 25 » 9'15
" » 24 » 6'50	" » 2 » 10'25	" » 24 » 8'25	" » 11 » 11'20
" » 26 » 8'25	" » 12 » 15'	" » 2 » 10'25	" » 1 » 16'
" » 2 » 10'25	" » 34 » 16'35	" » 34 » 16'35	" » 35 » 18'40
" » 12 » 15'	" » 38 » 19'20	" » 37 » 20'5	

Extraordinaris en els dies festius

Sortida de l'arraval de Robuster:
Tren núm. 28 a les 11'15
" » 32 a les 15'55

Sortides de Salou:
Tren núm. 27 a les 12'10
" » 33 a les 18'
" » 41 des de Mas Galbó a les 18'40

Bitllet ordinari a ptes. 0'75. -- Bitllet de anada i tornada, ptes. 1'05. -- Nois de 3 a 7 anys, anada i tornada, 0'60.

Tarifa especial núm. 4 de bitllets d'anada i tornada a ptes. 0'60. S'expedeixen aquests bitllets des del dia 10 de juliol per als trens que surten de Reus a les 6'50, pognent utilitzar-se per a la tornada tots els trens que surten de Salou fins a les 16 inclusivament, essent completament nuls per als trens següents.

En els diumenges i dies festius s'expediran bitllets d'anada i tornada a 0'60 fins al tren de les 11'15 vàlids per al retorn fins al de les 18, essent també nuls per als trens posteriors.

LÍNIA DE VALÈNCIA

Surten de Salou per a València
6'11 (fins a Benicarló) -- 9'18 -- 11'15 -- 17'7 (fins a Benicarló) -- 0'2

Arriben a Salou de València
4'19 -- 9'17 (procedent de Benicarló) -- 15'45 -- 18'38.

TARIFES

Per a l'inserció d'anuncis en aquest diari

PREUS MENSUALS

En 1.ª plana	En tercera plana				En 4.ª plana
Pagarà 4 pessetes per cada espai de 5 per 7 centímetres que ocupi	A una columna	A dues columnes	A tres columnes	A cinc columnes	Pagarà a 2 pessetes per cada espai de 5 per 10 cm. que ocupi
Fins a 3 ctm. d'altura.	2'50	3'75	5'00	10'00	
De 3 a 5 " "	3'50	5'25	7'00	14'00	
Per cada ctm. més.	0'50	0'75	1'00	1'50	

Els remittits, anuncis de crònica, de secció oficial etc. etc., un número reduït d'insercions pagarán a 25 céntims la ratlla per la primera inserció i a 10 céntims ratlla, per cada una de les successives. Quan arribi a publicar-se nn més pagarán a 10 céntims per cada inserció.

NOTA: Tot anunci a més de son import segons tarifa, costará l'impost del timbre a raó de 10 céntims per inserció.

SABATERIA

— DE —

PERE ROIG

SUCCESOR DE JOSEP M.ª MARTÍ

Baratura -- Elegancia -- Solidesa -- Perfecció

ARRAVAL DE SANTA AGNA, 28 - REUS